

Posudek oponenta na diplomovou práci PŘF UK

Olga Trojánková: Archeozoologická analýza únětické kultury: aplikace alternativních technik

Archeozoologicky zaměřená diplomová práce Olgy Trojánkové se snaží o zhodnocení osteologického souboru ze starší doby bronzové (kultura únětická) získaného při archeologickém výzkumu sídliště ve Vliněvsi (okr. Mělník) a přináší (konečně!) rozsáhlejší a zároveň velmi zajímavé informace o nálezech fauny z této dlouhodobě zkoumané lokality. Počet prací, které se věnují zemědělství v období únětické kultury v našem regionu, je více než skromný, proto je nesporným přínosem, že předložená práce se snaží tento hendikep částečně zmírnit. Studie je navíc důležitým příspěvkem k poznání střeoevropského zemědělského pravěku ve starší době bronzové, především z hlediska přiblížení subsistenčních zvyklostí obyvatel, hospodářského zázemí sídlišť a environmentálních podmínek ovlivňujících orientaci chovu domácích zvířat. Za originální počin považuji především to, že archeozoologická část zpracovaná standardním způsobem byla rozšířena o dva inovativní přístupy – analýzu lehkých stabilních izotopů ($\delta^{15}\text{N}$ a $\delta^{13}\text{C}$) a analýzu dentálního mikrobrusu, čímž bylo nakročeno k vyšším standardům preferovaným v moderní bioarcheologii.

Úvod diplomové práce představuje stručný avšak ucelený vhled do řešené problematiky, nechybí citace prací, které jsou v daných oblastech považovány za klíčové. Už v této části se projevuje zřetelné členění práce na tři oddíly (archeozoologie x microwear x stabilní izotopy), jež je respektováno i v dalších kapitolách. Cíle jsou formulovány zřetelně a je jednoznačně navrženo, jakým způsobem jich bude dosaženo.

Množství osteologických nálezů potřebné pro základní vyhodnocení souboru je dostatečné. Ze zevrubného popisu metodických postupů jasně plyne, že je autorka sama aplikovala. Chvályhodné je, že se pustila například do chemické úpravy svých vzorků pro analýzu stabilních izotopů, což se v ČR zpravidla řeší odesláním zlomků kostí či zubů do specializovaných, především zahraničních laboratoří. Navržené statistické testy v případě microwear analýzy byly vhodně zvoleny. U výpočtu kohoutkových výšek, v archeozoologické části, bych možná váhala, zda odhadovat velikost zvířat podle hleznové kosti, především v případě prasete, které bylo obvykle zabíjeno v mladém věku. Lze říci, že byla měřená kost v souboru z tělesně dospělého jedince?

Výsledková část odpovídá vytyčeným cílům a představuje přiměřený základ pro diskuzi. Zvolené tabulky a grafy zpřehledňují orientaci v datech. Upozorním snad jen na několik nedokonalostí. V tabulce 7 (druhy zastoupené na lokalitě, str. 29-30) by nebylo na škodu označit ty druhy (např. zajíc, pes), u nichž je do NISP započítáno více kostí z prokazatelně jednoho jedince. V kapitole 5 věnované dentálnímu mikrobrusu (str. 38) jsou uvedeny pro mě zajímavé závěry statistického šetření, pro úplnost bych doporučovala do výsledků či přílohy uvést nejenom grafické vyhodnocení ale i číselné, např. dosažené p-hodnoty.

Diskuze přináší užitečné porovnání situace ve Vliněvsi s dalšími soudobými nalezišti jak u nás, tak ve střední Evropě. S ohledem na prokázaný vysoký porážkový věk skotu mě napadá otázka, zda byly evidovány na kostech končetin turů zátěžové patologie dokládající využití tažné síly těchto zvířat? Co

se týče dentálního mikrobrusu, lze říci, jak dlouho musí být zvíře krmeno např. letninou, aby se to na zubech projevilo větším množstvím jamek? Z posledního odstavce v diskuzi (str. 49) vypadlo, které referenční lokality vykazovaly odlišné hodnoty izotopů dusíku ($\delta^{15}\text{N}$) než tomu bylo v případě Vliněvsi, což spíše přičítám kvapnému dokončení práce.

Text o rozsahu 57 stran (+ 23 stran příloh) je napsán čtivě a úsporným jazykem. Odkazy na zdroje (seznam literatury čítá 94 titulů) jsou v souladu s platnými citačními standardy. Autorce se v některých pasážích sice nepodařilo vyvarovat jazykových a stylistických chyb či překlepů, přesto její práce přináší nevšední zpracování archeozoologického tématu s publikačním potenciálem.

Diplomovou práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji její kladné hodnocení stupněm výborně až velmi dobře, což ponechávám na zvážení komise.

V Českých Budějovicích, 7. 9. 2014

Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.